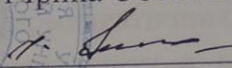

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра менеджменту в охороні здоров'я, фармакоterapiї і клінічної фармації

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи
доцент Ірина СОЛОНИНКО

«28» 10 2022

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ
«ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПКА»
ДЛЯ ІНТЕРНІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФАРМАЦІЯ»**

Кількість навчальних годин: Лекції – 10 год
Практичні заняття – 42 год
Семінарські заняття – 58 год
Самостійна робота – 25 год
Всього – 135 год

Обговорено та ухвалено на методичному засіданні кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакоterapiї і клінічної фармації
Протокол №1 від «31» серпня 2022
Завідувач кафедри

професор Андрій ЗІМЕНКОВСЬКИЙ

Затверджено профільною методичною комісією факультету післядипломної освіти
Протокол № від «28» 10 2022
Голова профільної методичної комісії факультету післядипломної освіти

доцент Орест СІЧКОРІЗ

Склад робочої групи:

ЗИМЕНКОВСЬКИЙ А.Б. – завідувач кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України;

ЛОПАТИНСЬКА О.І. – доцент кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації, кандидат фармацевтичних наук;

НАСТЮХА Ю.С. – доцент кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації, кандидат фармацевтичних наук;

БОРЕЦЬКА О.Б. – асистент кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації, кандидат фармацевтичних наук;

ГОРОДНИЧА О.Ю. – асистент кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації, кандидат фармацевтичних наук;

ЗАЯЦЬ М.М. – асистент кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації, кандидат фармацевтичних наук;

РИВАК Т.Б. – асистент кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації, кандидат фармацевтичних наук;

СЕХ М.Я. – асистент кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації, кандидат фармацевтичних наук

Рецензент:

ЛЕВИЦЬКА О.Р. – доктор фармацевтичних наук, доцент кафедри організації і економіки фармації

Навчальну програму обговорено і затверджено на методичному засіданні кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації «31» серпня 2022 р., протокол №1.

Схвалено методичною комісією з післядипломної освіти «20» жовтня 2022 р., протокол №4.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Інтернатура є обов'язковою формою післядипломної підготовки випускників медичних (фармацевтичного) закладів вищої освіти. Проводиться з метою поглиблення професійних знань, вмінь та навичок фармацевтів із врахуванням основних досягнень в галузі фармації та у відповідності до кваліфікаційних вимог. У програмі інтернатури зі спеціальності «Фармація» передбачено вивчення курсу «Фармацевтична опіка». Методологічною основою курсу є чинні нормативно-правові документи України:

- Конституція України;
- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 №2801-ХІІ, редакція від 19.08.2022;
- Закон України «Про лікарські засоби» від 04.04.1996 №123/96-ВР, редакція від 08.06.2022;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», редакція від 24.07.2021;
- Науково-аналітична доповідна записка «Роль освіти у формуванні якостей лідера і керівника», підготовлена Державною установою «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2022;
- Наказ МОЗ України від 12.12.2006 №818 «Про вдосконалення атестації провізорів та фармацевтів», редакція від 30.03.2021;
- Наказ МОЗ України від 28.10.2002 №385 «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою (асистентів фармацевтів), посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я», редакція від 10.09.2021;
- Наказ МОЗ України від 06.07.2012 №498 «Про затвердження Переліку товарів, які мають право придбавати та продавати аптечні заклади та їх структурні підрозділи», редакція від 31.12.2015;
- Наказ МОЗ України від 19.07.2005 №360 «Порядок відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів», редакція від 29.07.2022;
- Наказ МОЗ України від 18.04.2019 №876 «Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених до застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів», редакція від 18.04.2019;
- Наказ МОЗ України від 27.12.2006 №898 «Про затвердження Порядку здійснення фармаконагляду», редакція від 06.01.2017;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2021. №854 «Деякі питання реімбурсації лікарських засобів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення», редакція від 14.07.2022;
- Наказ МОЗ України від 25.02.2022 №366 «Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 18 лютого 2022 року», редакція від 29.08.2022;
- Наказ МОЗ України від 05.01.2022 №7 «Про затвердження протоколів фармацевта».

Викладання курсу «Фармацевтична опіка» скероване на досягнення оптимального використання ресурсів для задоволення потреб пацієнтів, формування гарантованого обсягу і якості фармацевтичних послуг, відповідно до рівня розвитку новітньої медичної та фармацевтичної науки і практики.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

курсу «Фармацевтична опіка» для фармацевтів-інтернів зі спеціальності
«Фармація»

Тривалість навчання **135 год.**
Лекцій **10 год.**
Практичних занять **42 год.**
Семінарських занять **58 год.**
Самостійна робота **25 год.**
Кредитів ECTS **4,5**

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах				
		Усього	У тому числі			
			Лекцій	Семінарів	Практичних	Самостійна робота
1.	Реалізація принципів доклінічних досліджень та клінічних випробувань згідно з вимогами GLP та GCP.	16	1	6	6	3
2.	Реалізація принципів доказової медицини в практичній діяльності фармацевта.	16	1	8	4	3
3.	Персоналізація фармакотерапії: застосування принципів фармакогенетики та фармакогеноміки в практичній діяльності фармацевта.	14	1	6	4	3
4.	Ліко-пов'язані проблеми: роль фармацевта в попередженні та ідентифікації і корекції.	14	1	6	4	3
5.	Раціональне застосування лікарських засобів в педіатрії, геріатрії, в пре-, пері- та постнатальному періодах.	18	1	6	8	3
6.	Доказова медицина та фармацевтична опіка в профілактиці та лікуванні неінфекційних захворювань.	19	2	8	6	3
7.	Доказова медицина та фармацевтична опіка в профілактиці та лікуванні інфекційних хвороб. Принципи подолання антибіотикорезистентності.	17	1	8	4	4
8.	Раціональне застосування безрецептурних лікарських засобів в концепції відповідального самолікування: роль фармацевта.	19	2	8	6	3
9.	Залік	2	–	2	–	–
Всього:		135	10	58	42	25

Завідувач кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації

професор Андрій ЗІМЕНКОВСЬКИЙ

Тематичний план лекцій

№ з/п	Назва	Кількість год.
1.	Сучасні принципи проведення доклінічних та клінічних досліджень відповідно до вимог GLP та GCP. Роль доказової медицини у раціональному виборі та застосуванні лікарських засобів. Пошук доказової інформації у високоавторитетних світових базах даних у межах конкретного клінічного запитання.	2
2.	Концепція менеджменту ліко-пов'язаних проблем, економічна складова та клінічні наслідки. Класифікаційні системи ліко-пов'язаних проблем. Фармакогенетика, як наука. Роль генетичних факторів у реакції організму на ліки.	2
3.	Особливості фармацевтичної опіки пацієнтів педіатричного, геріатричного віку, пацієток у пре-, пері- та постнатальному періоді. Принципи доказової фармацевтичної опіки в профілактиці та лікуванні неінфекційних захворювань.	2
4.	Сучасні принципи раціонального застосування антимікробних засобів. Антибіотикорезистентність: причини, наслідки, шляхи подолання.	2
5.	Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних лікарських засобів. Менеджмент лікової психології та лікової поведінки пацієнта.	2
Всього:		10

Завідувач кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації

професор Андрій ЗІМЕНКОВСЬКИЙ

Тематичний план практичних занять

№ з/п	Назва	Кількість год.
1.	Нормативні аспекти регулювання клінічних випробувань в Україні. Принципи забезпечення якості клінічних досліджень відповідно до вимог GCP. Методологія проведення та фази клінічних досліджень.	2
2.	Основні документи клінічних досліджень. Структура протоколу клінічного дослідження. Індивідуальна реєстраційна форма: структура та зміст. Критерії включення / виключення пацієнтів при проведенні досліджень. Види досьє на лікарський засіб.	2
3.	Правові та етико-деонтологічні аспекти проведення клінічних досліджень лікарських засобів. Добровільна інформована згода. Дослідження біоеквівалентності лікарських засобів. Методи оцінки біоеквівалентності та біодоступності ліків.	2
4.	Оцінка якості клінічної інформації з позицій доказової медицини. Особливості використання результатів клінічних досліджень лікарських засобів у практичній медицині та фармації.	2
5.	Класифікація джерел згідно з даними доказової медицини. Пошук доказової інформації у високоавторитетних світових базах даних у межах конкретного клінічного запитання. Методологія «доказового пошуку» клініко-фармацевтичної інформації.	2
6.	Виникнення та розвиток фармакогенетики. Толерантність та підвищена чутливість до лікарських засобів. Роль генетичних факторів у реакції організму на фармакотерапію. Генетичні фактори пацієнта, що впливають на ефективність та безпеку лікарських засобів.	2

7.	Основні поняття та значення фармакогеніки для медицини та фармації. Метаболізм та інші процеси, які впливають на генетично детерміновані відмінності в реакції організму на лікарські засоби. Індивідуальна реакція організму на лікарські засоби та її вплив на ефективність фармакотерапії.	2
8.	Ліко-пов'язані проблеми (drug-related problems, DRPs): клінічні та технічні, реальні та потенційні, їх ідентифікація та категоризація.	2
9.	Підвищення якості надання фармацевтичної опіки в аптечних закладах через пошук, ідентифікацію та моніторинг ліко-пов'язаних проблем (drug-related problems, DRPs).	2
10.	Категорії лікарських засобів із огляду на безпеку застосування під час вагітності.	2
11.	Особливості фармакокінетики ліків у пацієток в період лактації, фармакодинамічний вплив на новонароджених, грудних дітей та немовлят.	2
12.	Раціональний вибір лікарських засобів та їх лікових форм у педіатрії.	2
13.	Роль геріатричних інструментів (Критерії Бірса, STOPP / START критерії, EU(7)-PIM перелік тощо) у підвищенні раціональності фармакотерапії пацієнтів похилого та старечого віку.	2
14.	Раціональне застосування лікарських засобів та фармацевтична опіка в ендокринологічній практиці згідно з положеннями доказової медицини. Роль фармацевта у менеджменті фармакотерапії цукрового діабету.	2
15.	Раціональне застосування лікарських засобів та фармацевтична опіка при захворюваннях сполучної тканини та опорно-рухового апарату згідно з положеннями доказової медицини.	2
16.	Раціональне застосування лікарських засобів та фармацевтична опіка в кардіологічній практиці згідно з положеннями доказової медицини.	2
17.	Сучасні наукові підходи до раціональної антибіотикотерапії інфекційних захворювань у амбулаторній педіатричній практиці. Індикатори якості раціонального призначення антибіотиків.	2
18.	Класифікаційна система антибактерійних засобів «AWaRe» (BOO3). Основні складові класифікаційної системи. Принципи формування груп «Access» («Доступу»), «Watch» («Спостереження»), «Reserve» («Резерву»). Використання класифікаційної системи «AWaRe» для боротьби з антибіотикорезистентністю.	2
19.	Реалізація концепції відповідального самолікування в сучасних умовах та нормативно-правова база її забезпечення.	2
20.	Протоколи фармацевта, як стандарт надання фармацевтичної опіки при відпуску безрецептурних лікарських засобів. Принципи складання планів та алгоритмів фармацевтичної опіки, скерованої на пацієнта.	2
21.	Комплаєнс та адгеренс як складові лікової поведінки.	2
Всього:		42

Завідувач кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації

професор Андрій ЗІМЕНКОВСЬКИЙ

Тематичний план семінарських занять

№ з/п	Назва	Кількість год.
1.	Сучасні принципи проведення клінічних досліджень. Історія проведення клінічних випробувань ліків. Розробка та впровадження «Good Clinical Practice». Гармонізація правил проведення клінічних випробувань.	2
2.	Принципи пошуку, основні етапи розробки та створення нових лікарських засобів. Види та фази клінічних випробувань. «Золотий стандарт» клінічних досліджень. Фактори, що визначають ефективність та безпечність лікарських засобів.	2
3.	Принципи біомедичної етики проведення клінічних досліджень у різних категоріях пацієнтів (діти, вагітні, особи похилого віку, хворі неврологічного та психіатричного профілю тощо).	2
4.	Предмет і завдання клінічної епідеміології та біостатистики, їх значення для розвитку доказової медицини. Прийняття рішень у медицині та охороні здоров'я.	2
5.	Мета-аналіз і систематичний огляд як найвища форма доказовості про ефективність медичних (фармацевтичних) втручань. Контрольовані клінічні дослідження як джерела доказів.	2
6.	Основні показники та параметри оцінки достовірності, що використовуються у доказовій медицині: відносний ризик, відношення шансів, показник NNT (їх розрахунок).	2
7.	Визначення поняття та основні вимоги до застосування кореляційно-регресійного аналізу. Визначення виду зв'язків між змінними та їх значення в доказовій медицині.	2
8.	Метаболізм лікарських засобів. Основні ферменти, що регулюють метаболізм ліків. Основи генетики ферментів метаболізму ліків і ензимопатії. Роль ферментів I і II фаз в біотрансформації ксенобіотиків. Основні механізми інгібування ферментів біотрансформації.	2
9.	Загальна характеристика цитохромів P 450. Система цитохрому P 450 в метаболізмі лікарських засобів.	2
10.	Методологія персоналізованої медицини. Принципи розробки, впровадження і використання технологій для індивідуалізації застосування лікарських засобів в клінічній практиці.	2
11.	Уніфікована методика оцінки фармакотерапії за листками лікарських призначень.	2
12.	Ліко-пов'язані проблеми на етапі вибору лікарських засобів, їх лікової форми, дозування та тривалості фармакотерапії.	2
13.	Ліко-пов'язані проблеми на етапі відпуску ліків в аптеці, пов'язані з логістикою та процесом виписування лікарських засобів. Ліко-пов'язані проблеми на етапі застосування ліків.	2
14.	Особливості менеджменту фармакотерапії та фармацевтичної опіки пацієнок у пре-, пері- та постнатальному періодах.	2
15.	Особливості менеджменту фармакотерапії та фармацевтичної опіки пацієнтів педіатричного віку.	2
16.	Роль концепції потенційно недоцільних ліків (Potentially inappropriate medication, PIM) у менеджменті фармакотерапії та наданні фармацевтичної опіки у геріатрії.	2
17.	Раціональне застосування лікарських засобів та фармацевтична опіка при захворюваннях нервової системи згідно з положеннями доказової медицини	2

18.	Раціональне застосування лікарських засобів та фармацевтична опіка при захворюваннях органів дихання, ЛОР-органів та алергійних захворюваннях згідно з положеннями доказової медицини.	2
19.	Раціональне застосування лікарських засобів та фармацевтична опіка в гастроентерологічній практиці згідно з положеннями доказової медицини.	2
20.	Основи раціональної нутріціології. Роль нутриційних факторів у підвищення ефективності та безпеки застосування лікарських засобів.	2
21.	Антибіотикорезистентність: природня, набута. Основні фактори розвитку на поширення мікроорганізмів, стійких до дії антибактерійних засобів.	2
22.	Роль ліко-пов'язаних проблем (drug-related problems, DRPs) у виникненні антибіотикорезистентності.	2
23.	Сучасні принципи раціональної фармакотерапії інфекційних захворювань у дорослих. Дані доказової медицини щодо антибіотикотерапії поширених інфекційних захворювань (хвороби верхніх та нижніх дихальних шляхів, ЛОР-органів, сечовивідної системи). Основні елементи доказової фармацевтичної опіки при антибіотикотерапії інфекційних захворювань у дорослих.	2
24.	Сучасні принципи раціональної фармакотерапії інфекційних захворювань у дітей. Дані доказової медицини щодо антибіотикотерапії поширених інфекційних захворювань (хвороби верхніх та нижніх дихальних шляхів, ЛОР-органів, сечовивідної системи). Основні елементи доказової фармацевтичної опіки при антибіотикотерапії інфекційних захворювань у дітей.	2
25.	Фармацевтична опіка при виборі та відпуску безрецептурних лікарських засобів для симптоматичного лікування застуди, кашлю, риніту та гарячки. Роль фармацевта в досягненні комплаєнсу та дотриманні належного рівня медикаментозного адгеренсу у пацієнтів із зазначеними станами.	2
26.	Фармацевтична опіка при виборі та відпуску безрецептурних лікарських засобів для симптоматичного лікування уражень шкіри та болю різної генезу. Роль фармацевта в досягненні комплаєнсу та дотриманні належного рівня медикаментозного адгеренсу у пацієнтів із зазначеними станами.	2
27.	Фармацевтична опіка при виборі та відпуску безрецептурних лікарських засобів для симптоматичного лікування шлунково-кишкових розладів. Роль фармацевта в досягненні комплаєнсу та дотриманні належного рівня медикаментозного адгеренсу у пацієнтів із зазначеними станами.	2
28.	Фармацевтична опіка при виборі та відпуску безрецептурних лікарських засобів для симптоматичного лікування місцевих розладів кровообігу. Роль фармацевта в досягненні комплаєнсу та дотриманні належного рівня медикаментозного адгеренсу у пацієнтів із зазначеними станами.	2
29.	Залік	2
Всього:		58

Завідувач кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації

професор Андрій ЗІМЕНКОВСЬКИЙ

Тематичний план самостійної роботи

№ з/п	Назва	Кількість год.
1.	Сучасний стан проведення клінічних досліджень в Україні. Організаційні та етико-деонтологічні аспекти проведення клінічних досліджень. Моніторинг та аудит клінічних досліджень.	3
2	Передумови виникнення доказового підходу в медицині та його значення для прийняття управлінських рішень в охороні здоров'я. Глосарій термінів та центри доказової медицини. Принципи здійснення клініко-фармацевтичного запиту та доказового пошуку.	3
3	Генетичні порушення, при яких дія лікарських засобів зменшується або не проявляється. Акаталазія. Спадкова толерантність до засобів кумарину. Спадкові тіаїнозалежні захворювання та піридоксиназалежні синдроми. Спадкові порушення обміну нікотинової, фолієвої кислоти та біотину. Спадкові захворювання, при яких проявляється толерантність до гормональних засобів. Генетичні порушення, при яких зростає токсичність лікарських засобів.	3
4	Система оцінки та покращення якості медикаментозного процесу, включно з фармакотерапією, що базується на основних складових: проблемах, пов'язаних із ліками; їх причинах; клініко-фармацевтичних втручаннях, їх прийнятті, схваленні та статусі DRPs.	3
5	Поліфармація та поліпрагмазія як проблеми фармакотерапії пацієнтів геріатричного віку.	3
6	Раціональне застосування лікарських засобів та фармацевтична опіка в профілактиці та лікуванні соціально-значимих захворювань (інфаркт міокарда, інсульт, артеріальна гіпертензія, цукровий діабет, COVID-19 тощо).	3
7	Закордонний та вітчизняний досвід розробки та впровадження програм раціонального застосування антибактерійних засобів. Можливості та проблемні аспекти імплементації програм раціонального застосування антибактерійних засобів в Україні.	4
8	Роль фармацевта в попередженні захворювання та сприянні комплаєнсу та адгеренсу до лікування при туберкульозі та ВІЛ/СНІД.	3
Всього		25

Завідувач кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації

професор Андрій ЗІМЕНКОВСЬКИЙ

Перелік питань

до заліку курсу «Фармацевтична опіка» для фармацевтів-інтернів спеціальності «Фармація»

1. Антибіотикорезистентність: природня, набута. Основні фактори розвитку на поширення мікроорганізмів, стійких до дії антибактерійних засобів.
2. Апластична анемія викликана левоміцетином.
3. Взаємодія лікарських засобів. Види взаємодії. Клінічне значення взаємодії ліків. Комбіновані лікарські засоби, їх переваги та недоліки. Клініко-фармацевтичні аспекти взаємодії ліків та харчових продуктів.
4. Вивчення біоеквівалентності як один з видів клінічних випробувань. Види еквівалентності.
5. Визначення та основні методологічні засади доказової медицини.
6. Виявлення та інформування про випадки побічних реакцій лікарських засобів та/або відсутність ефективності.
7. Вплив лікової поведінки учасників медикаментозного процесу на менеджмент фармакотерапії.
8. Генетичні фактори пацієнта, що впливають на ефективність та безпечність лікарських засобів. Способи метаболізму лікарських засобів. Основні механізми інгібування ферментів біотрансформації.
9. Дані доказової медицини щодо антибіотикотерапії поширених інфекційних захворювань у дорослих (хвороби верхніх та нижніх дихальних шляхів, ЛОР-органів, сечовивідної системи).
10. Дані доказової медицини щодо антибіотикотерапії поширених інфекційних захворювань у дітей (хвороби верхніх та нижніх дихальних шляхів, ЛОР-органів, сечовивідної системи).
11. Ефект плацебо-ноцебо у фармакотерапії.
12. Завдання, принципи і мета доказової медицини.
13. Засоби підвищення адгеренсу.
14. Застосування фармацевтичної опіки у менеджменті фармакотерапії.
15. Зміни фармакодинаміки та фармакокінетики лікарських засобів при хронічній нирковій недостатності.
16. Зміни фармакокінетики та фармакодинаміки ліків при захворюваннях печінки. Вплив функціонального стану печінки на клінічну ефективність ліків.
17. Індивідуальна реєстраційна форма, структура та зміст. Брошура дослідника.
18. Інструменти клініко-фармацевтичного менеджменту.
19. Інформаційні бази доказових даних, їх значення для менеджменту фармакотерапії.
20. Історія становлення Кокрайнівського співтовариства (бібліотеки). Методологія пошуку систематичних оглядів у мережі Інтернет.
21. Класи доказів і рівні доказовості. Узагальнення доказів.
22. Класифікаційна система антибактерійних засобів «AWaRe» (ВООЗ). Основні складові класифікаційної системи. Принципи формування груп «Access» («Доступу»), «Watch» («Спостереження»), «Reserve» («Резерву»).
23. Клініко-фармацевтичні підходи до раціонального застосування антибактерійних лікарських засобів.
24. Клініко-фармацевтичні підходи до лікування гострого порушення мозкового кровообігу. Критерії ефективності та безпеки фармакотерапії.

25. Клініко-фармацевтичні підходи до лікування пацієнтів із захворюваннями шлунково-кишкового тракту. Критерії ефективності та безпеки фармакотерапії.
26. Клініко-фармацевтичні підходи до лікування пацієнтів із неврологічними захворюваннями. Критерії ефективності та безпеки фармакотерапії.
27. Клініко-фармацевтичні підходи до лікування серцево-судинних захворювань. Критерії ефективності та безпеки фармакотерапії.
28. Когортні дослідження, дослідження типу «випадок-контроль», описання випадків.
29. Лікова поведінка пацієнта. Комплаєнс. Основні фактори, що впливають на комплаєнс.
30. Лікова психологія лікаря, фармацевтичного працівника та пацієнта.
31. Ліковий моніторинг. Фактори, які обумовлюють необхідність проведення лікового моніторингу.
32. Менеджмент застосування ліків off label.
33. Менеджмент інформації в системі охорони здоров'я.
34. Менеджмент комунікації, менеджмент партнерства.
35. Менеджмент лікових взаємодій.
36. Менеджмент ліко-пов'язаних проблем.
37. Менеджмент фармакотерапії пацієнтів геріатричного віку.
38. Метаболізм та інші процеси, які впливають на генетично детерміновані відмінності в реакції організму на лікарські засоби. Індивідуальна реакція організму на лікарські засоби та її вплив на ефективність фармакотерапії.
39. Методи визначення / вимірювання комплаєнсу, адгеренсу, конкордансу.
40. Належна клінічна практика. Планування клінічних досліджень. Методологія проведення клінічних досліджень.
41. Нестабільні форми гемоглобіну (гемоглобінози).
42. Організаційні аспекти проведення клінічних досліджень.
43. Основні документи клінічних досліджень. Протокол клінічного дослідження, структура, особливості розробки та затвердження.
44. Основні елементи доказової фармацевтичної опіки при антибіотикотерапії інфекційних захворювань у дорослих.
45. Основні елементи доказової фармацевтичної опіки при антибіотикотерапії інфекційних захворювань у дітей.
46. Основні інформаційні ресурси доказової медицини.
47. Основні положення інформованої згоди. Приклади форм інформованої згоди.
48. Основні причини виникнення та широкого розповсюдження доказової медицини.
49. Основні сучасні проблеми, пов'язані з застосуванням антибіотиків (антибіотикорезистентність, алергійні реакції, CDI-інфекції).
50. Основні чинники, що впливають на лікову поведінку.
51. Особливості використання результатів клінічних досліджень лікарських засобів у практичній медицині та фармації.
52. Особливості менеджменту фармакотерапії соціально-значимих захворювань (інфаркт міокарда, інсульт, артеріальна гіпертензія, цукровий діабет, COVID-19 тощо).
53. Особливості фармацевтичної опіки жінок в період вагітності та лактації.
54. Оцінка якості клінічної інформації з позицій доказової медицини. Реферативна база даних з оцінки медичних технологій.
55. Поняття відносного ризику та відношення шансів, показника NNT в клінічній епідеміології та доказовій медицині.

56. Поняття індивідуальної чутливості людини до дії ліків. Толерантність та підвищена чутливість до лікарських засобів. Парадоксальні реакції на ліки. Генетичні фактори пацієнта, що впливають на ефективність та безпечність лікарських засобів.
57. Поняття про плацебо. Плацебо-ефектори. Негативні плацебо-ефектори як група ризику розвитку побічної дії лікарських засобів.
58. Правові та етико-деонтологічні аспекти проведення клінічних досліджень лікарських засобів. Принципи етичної оцінки клінічних досліджень.
59. Принципи доказової медицини.
60. Принципи раціонального застосування антимікробних засобів.
61. Принципи раціональної антибіотикотерапії захворювань органів дихальної системи. Клініко-фармацевтичні підходи до раціонального застосування бронходилататорів, інгаляційних глюкокортикостероїдів, стабілізаторів мембран опасистих клітин.
62. Проблема поліпрагмації, підходи до її вирішення.
63. Протоколи фармацевта при відпуску лікарських засобів без рецепту.
64. П'ять «кроків» доказової медицини. Основні типи запитань в охороні здоров'я та відповідні джерела доказів.
65. Рандомізовані клінічні дослідження як «золотий стандарт» оцінювання методів лікування.
66. Розробка та впровадження програм раціонального застосування антибактерійних засобів. Закордонний та вітчизняний досвід.
67. Роль ліко-пов'язаних проблем (drug-related problems, DRPs) у виникненні антибіотикорезистентності.
68. Роль нутріційних факторів у підвищенні ефективності та безпеки фармакотерапії.
69. Роль системи фармаконагляду у забезпеченні ефективності та безпеки застосування лікарських засобів.
70. Роль фармацевтичної опіки у попередженні антибіотикорезистентності.
71. Роль фармацевтичної опіки у попередженні та лікуванні бронхообструктивного синдрому, пневмонії, гострого та хронічного бронхіту, бронхіальної астми. Клініко-фармакологічні та клініко-фармацевтичні підходи до лікування.
72. Симптоми і синдроми атеросклерозу. Клініко-фармацевтичні підходи до лікування. Фармацевтична опіка при застосуванні антиангінальних лікарських засобів групи нітратів. Критерії ефективності та безпеки фармакотерапії.
73. Симптоми і синдроми залізодефіцитної анемії. Клініко-фармацевтичні підходи до лікування. Критерії ефективності та безпеки фармакотерапії.
74. Симптоми і синдроми ревматизму, ревматоїдного артрити, системного червоного вовчаку, остеоартрозу, подагри, остеопорозу. Клініко-фармацевтичні підходи до лікування. Критерії ефективності та безпеки фармакотерапії.
75. Симптоми і синдроми туберкульозу, клініко-фармацевтичні підходи до лікування. Критерії ефективності та безпеки фармакотерапії.
76. Симптоми і синдроми цукрового діабету I та II типу. Клініко-фармацевтичні підходи до лікування. Критерії ефективності та безпеки фармакотерапії.
77. Система «Комплаєнс / Адгеренс / Конкорданс».
78. Система реімбурсації та її роль у забезпеченні економічної доступності медичної допомоги.
79. Систематичні огляди як вторинні джерела доказів. Поняття про мета-аналіз, його види.
80. Способи метаболізму лікарських засобів.
81. Сучасні аспекти раціонального застосування антибіотиків.

82. Сучасні наукові підходи до раціональної антибіотикотерапії інфекційних захворювань у амбулаторній педіатричній практиці. Індикатори якості раціонального призначення антибіотиків.
83. Сучасні правила проведення клінічних досліджень. Принципи забезпечення якості клінічних досліджень. Клінічна безпека досліджень.
84. Схильність до злоякісної гіпертермії.
85. Трагування дефініцій «лікова психологія» та «лікова поведінка».
86. Трагування терміну «адгеренс» та «нон-адгеренс».
87. Трагування терміну «комплаєнс» та «нон-комплаєнс».
88. Фактори, які впливають на клінічну ефективність лікарських засобів. Критерії ефективності ліків.
89. Фармацевтична опіка дітей у різні періоди розвитку (немовлят, підлітків). Алгоритм вибору оптимального лікарського засобу, лікової форми та шляху введення.
90. Фармацевтична опіка осіб похилого та старечого віку. Алгоритм вибору оптимального лікарського засобу, лікової форми та шляху введення для лікування пацієнтів похилого віку.
91. Фармацевтична опіка пацієнтів із варикозним розширенням вен нижніх кінцівок. Алгоритм вибору оптимального безрецептурного лікарського засобу, лікової форми та шляху введення.
92. Фармацевтична опіка пацієнтів із особливими потребами.
93. Фармацевтична опіка при застосуванні β -адреноблокаторів, антагоністів кальцію, інгібіторів АПФ, серцевих глікозидів, антикоагулянтів і антиагрегантів та діуретиків.
94. Фармацевтична опіка при застосуванні антацидів, блокаторів H₂-рецепторів гістаміну та селективних M₁-блокаторов, інгібіторів протонної помпи.
95. Фармацевтична опіка при застосуванні антигістамінних лікарських засобів.
96. Фармацевтична опіка при застосуванні гіполіпідемічних лікарських засобів.
97. Фармацевтична опіка при застосуванні гормонів щитоподібної залози, антитиреоїдних лікарських засобів, засобів йоду.
98. Фармацевтична опіка при застосуванні протиепілептичних лікарських засобів.
99. Фармацевтична опіка при застосуванні протипаркінсонічних лікарських засобів.
100. Фармацевтична опіка при застосуванні стероїдних та нестероїдних протизапальних лікарських засобів, засобів урикозуричної дії та лікарських засобів, що впливають на структуру та мінералізацію кісткової тканини.
101. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні болю голови. Алгоритм вибору оптимального безрецептурного лікарського засобу, лікової форми та шляху введення.
102. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні кашлю, болю в горлі та риніту. Алгоритм вибору оптимального безрецептурного лікарського засобу, лікової форми та шляху введення.
103. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні лихоманки. Алгоритм вибору оптимального безрецептурного лікарського засобу, лікової форми та шляху введення.
104. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні печії, закреп, метеоризму, при застосуванні послаблюючих та антидіарейних лікарських засобів. Алгоритм вибору оптимального безрецептурного лікарського засобу, лікової форми та шляху введення.
105. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні суглобового та м'язового болю. Алгоритм вибору оптимального безрецептурного лікарського засобу, лікової форми та шляху введення.

106. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні травматичних та інфекційних уражень шкіри. Алгоритм вибору оптимального безрецептурного лікарського засобу, лікової форми та шляху введення.
107. Фармацевтична опіка як відповідальність провізора за безпеку та ефективність фармакотерапії.
108. Фармацевтична опіка як метод впливу на лікову поведінку.
109. Шляхи досягнення комплаєнсу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Внутрішні хвороби. Підручник, заснований на принципах доказової медицини. 2018/19. Адаптований групою українських експертів, яку очолив проф. Свінціцький А.С. ISSN 978-83-7430-567-9. Видання I. Практична медицина. Краків. Польща. 2018. 1632 с. Режим доступу: <https://empendium.com/ua/pronas.html>.
2. Генетична медицина / В.М. Запорожан, В.А. Кордюм, Ю.І. Бажора та ін.; За ред. В.М. Запорожана. Одеса: Одес. держ. мед. Ун-т, 2008. 432 с.
3. Городнича О.Ю., Зіменковський А.Б. Вивчення обізнаності фахівців охорони здоров'я України щодо діяльності системи фармакологічного нагляду та безпеки лікарських засобів. *Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація*. 2013. №3 (20). С. 18-24.
4. Давтян Л.Л., Загорій Г.В., Вороненко Ю.В., Коритнюк Р.С., Войтенко Г.М. Лікарська взаємодія та безпека ліків: посібник. К.: 2011. 744 с.
5. Денисюк В.І., Денисюк О.В. Доказова внутрішня медицина: Підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III-IV рівнів акред. Вінниця: ДП ДКФ, 2011. 928 с.
6. Деякі питання реімбурсації лікарських засобів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2021. №854. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2021-%D0%BF#Text>.
7. Епідеміологія та статистика як інструменти доказової медицини: [посібник] / Є.А. Корнишева, Д.Ю. Платонов, А.А. Родіонов, А.Є. Шабашов. Твер: [б. в.], 2009. 80 с.
8. Зіменковський А. Лікова психологія. Львів: Видавництво «Світ», 2021. 312 с.
9. Зіменковський А.Б., Борецька О.Б., Настюха Ю.С. Трактуювання дефініцій комплаєнсу та адгеренсу як складових лікової поведінки пацієнта. *Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація*. 2014. №4(25). С. 121-129.
10. Ішемічний інсульт: клініко-фармацевтичні аспекти: монографія / О.Р. Левицька, Б.П. Громовик, А.Б. Зіменковський. Львів: Ліга-Прес, 2014. 224 с.
11. Клінічна фармакогенетика: навч. посібник для студ. вищих мед. (фармацевт.) навчальних закладів IV рівня акредитації / Яковлева О.О. Коновалова Н.В., Косован А.І., Стопінчук.
12. Клінічна фармакогенетика: Навчальний посібник / Яковлева О.О., Коновалова Н.В., Косован А.І., Стопінчук О.В., Семененко С.І. Вінниця: Нова Книга, 2011. 160 с.
13. Клінічна фармакологія. Посібник для практичних занять: навч. посібник для студ. вищих 40 мед. (фармацевт.) навчальних закладів IV рівня акредитації / Самура Б.Б., Крайдашенко О.В., Самура Б.А., Самура І.Б., Ковальчук Н.М., Яковлева О.О. 2-е видання. Вінниця: Нова Книга, 2010. 191 с. (англ. мовою).
14. Клінічна фармакологія: Підр. для студ. вищих мед. (фармацевт.) навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. К.: Медицина, 2010. 760 с.
15. Клінічна фармакологія: Посібник для практ. занять / Самура Б.Б., Крайдашенко О.В., Галаєва Я.Ю., Нальотов С.В., Грінь А.К. та ін.: Донецький НМУ. Донецьк: Вебер, 2009. 181 с.

16. Клінічна фармація: Навч.-метод. практикум : навч. посібник для студ. в.н.з. / Зупанець І.А., Чекман І.С., Попов С.Б., Нальотов С.В., Пропіснова В.В. та ін.; переклад Л.В. Брунь та ін. (англ.мовою) НФаУ/ Х.: Золоті сторінки, 2010. 183 с.
17. Клінічна фармація: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця, І.Г. Купновицької. Х. ТОВ «Золоті сторінки», 2013. 912 с.
18. Корнацький В.М., Сілантьєва О.В. Етичні аспекти дослідження лікарських засобів в Україні. К., 2010. 264 с.
19. Менеджмент лікової поведінки пацієнта. Методичні рекомендації / А.Б. Зіменковський, Т.М. Думенко, О.В. Матвєєва, О.Б. Борецька, Ю.С. Настюха, М.М. Заяць, Т.В. Єремєєва, В.Я. Шибінський, Н.І. Заремба, Н.В. Роговик. Львів: Львівський НМУ імені Данила Галицького, підрозділ оперативного друку, 2015. 59 с.
20. Наказ МОЗ України від 18.04.2019 №876 «Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених до застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів».
21. Науково-аналітична доповідна записка «Роль освіти у формуванні якостей лідера і керівника», підготовлена Державною установою «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2022. 14 с.
22. Новітній глосарій з клінічної фармації. Навчальний посібник / А.Б. Зіменковський, В.Я. Сятиня, І.А. Зупанець [та ін.]; Під заг. ред. проф. А.Б. Зіменковського. Львів, 2013. 517 с.
23. Організаційно-методичні засади створення та діяльності клініко-фармацевтичної служби в аптечних закладах України. Методичні рекомендації. / Зіменковський А.Б., Борецька О.Б., Заяць М.М., Настюха Ю.С., Дуб Л.Р., Федущак О.А. Методичні рекомендації. – 2015. – Львів: Львівський НМУ імені Данила Галицького, відділ оперативного друку, 2015 р. – 51 с.
24. Основи клінічної медицини: симптоми та синдроми в практичній фармації: навч. посіб. / І.А. Зупанець, С.Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін.; за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця. Х.: Золоті сторінки, 2010. 92 с.
25. Основи клінічної фармації / М. Дрозд, М. Хербет, Б. Якубовська-Солярська [та ін.] // Підручник для студентів фармації та медицини під редакцією д.мед.н., проф. Анни Велі-Гоєнської, д.мед.н., проф. Станіслава Чучвара, д.мед.н., проф. Андрія Зіменковського. Люблінський медичний університет, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького. Львів, 2015. 528 с.
26. Пішак В.П., Булик Р.Є. Основи фармакогенетики. Чернівці: Медуніверситет, 2006. 144 с.
27. Побічні реакції серцево-судинних засобів: навч. посібник для студ. вищих мед. (фармацевт.) навчальних закладів IV рівня акредитації / Чекман І.С., Вікторов О.П., Горчакова Н.О. та ін.; НМУ ім. акад. О.О. Богомольця. К., 2010. 87 с.
28. Порядок проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань. Наказ МОЗ України від 23.09.2009 р. №690 (у редакції наказу МОЗ України №523 від 12.07.2012 р.) Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1235-12#Text>.
29. Про затвердження Порядку здійснення фармаконагляду. Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2006 №898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0073-07#Text>
30. Про затвердження протоколів фармацевта. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.01.2022 №7. URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/protokoly-farmaczevta/>.
31. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 18 лютого 2022 року. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.02.2022 №366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0366282-22#Text>.
32. Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України Наказ МОЗ України від 28.09.12 р. №751 Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2001-12/print1383296625508318>
33. Ривак Т.Б. «Доказовий пошук» клініко-фармацевтичної інформації у фаховій діяльності

- клінічного провізора за індивідуальними запитами лікарів. *Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація*. 2014. №3 (24). С. 30-38.
34. Симптоми та синдроми в практичній фармації. Принципи терапії: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. – 2-ге вид., доп. / І.А. Зупанець, С.Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін.; за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних. Харків: Золоті сторінки, 2021. 120 с.
 35. Сметаніна К.І. Фармацевтична допомога геріатричним хворим: навч. посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації (III-IV рівень акред.) ЛНМУ ім. Д. Галицького. Л.: Видавництво Т. Сороки, 2011. 117 с.
 36. Стан впровадження в лікарську практику клінічного протоколу з лікування пацієнтів із гіпертонічною хворобою та нагляду за безпекою й ефективністю антигіпертензивних препаратів / Нетяженко В., Матюха Л., Толкачова Я., Нагорна О., Талаєва Т., Матвєєва О., Думенко Т., Ліщишина О., Сіренко Ю., Зіменковський А. *Український медичний часопис*. 2014. №2 (100). III/IV. С. 40-44.
 37. Уніфікована методика оцінки фармакотерапії за листками лікарських призначень: метод. рек., МОЗ України / А.Б. Зіменковський, А.М. Морозов, А.В. Степаненко [та ін.]; Український центр наукової медичної інформації і патентно-ліцензійної роботи, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, підрозділ оперативного друку. Київ, Львів, 2011. 38 с.
 38. Фармакоеконіміка у питаннях та відповідях: навч. посіб. для провізорів інтернів / О.С. Яковлева. Запоріжжя: [ЗДМУ], 2015. 88 с.
 39. Фармакоеконіміка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.В. Яковлева, Н.В. Бездітко, О.О. Герасимова [та ін.]; за ред. Л.В. Яковлевої. Вінниця: Нова книга, 2009. 208 с.
 40. Фармаконагляд та підходи до його здійснення: метод. рек., МОЗ України / О.В. Матвєєва, І.С. Чекман, С.В. Нальотов [та ін.]; Український центр наукової медичної інформації і патентно-ліцензійної роботи. Київ, 2013. 85 с.
 41. Фармакотерапія: підручник для студентів фарм. факультетів / Під ред. О.В. Крайдашенка, І.Г. Купновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба. Вінниця: Нова Книга, 2010. 644 с.
 42. Фармацевтична енциклопедія (НФаУ); ред. рада: Черних В.П. (голова) та ін. Вид. 2-е, доп. К.: Моріон, 2010. 1631 с.
 43. Фармацевтична енциклопедія / Бокшан Є.В., Зарума Л.Є., Лопатинська О.І. та інші; за ред. В.П. Черниха, І.М. Перцева. Вид. 2-е, перероблене та допов. К.: Моріон, 2010. Режим доступу: <http://www.pharmencyclopedia.com.ua>.
 44. Фармацевтична опіка при використанні засобів контрацепції: навч. посібник / Вдовиченко Ю.П., Войтенко Г.М., Білай І.М. та ін. К.: Книга плюс, 2010. 176 с.
 45. Фармація (фармацевтична опіка): підручник для студ. в. мед. (фарм.) н.з., які навчаються за спеціальністю «Фармація» / за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця НФаУ. Х.: Золоті сторінки, 2011. 703 с.
 46. Хухліна О.С., Ткач Є.П., Чурсіна Т.Я. та ін. Фармацевтична опіка: вибрані питання: Навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2011. 424 с.
 47. Яковлева Л.В., Герасимова О.О. Доказова медицина: метод. рек. з підготовки до підсумкового модульного контролю здобувачів вищої освіти спеціальності «Фармація, промислова фармація», освітньої програми «Клінічна фармація». Х.: НФаУ, 2019. 21 с.
 48. Adriaenssens N., Bruyndonckx R., Versporten A., et al. Quality appraisal of antibiotic consumption in the community, European Union/European Economic Area, 2009 and 2017. *J Antimicrob Chemother.* 2021;76(12 Suppl 2):ii60-ii67. doi:10.1093/jac/dkab178.
 49. American Geriatrics Society Beers Criteria Update Expert Panel. American Geriatrics Society 2019 Updated AGS Beers Criteria® for Potentially Inappropriate Medication Use in Older Adults. *J Am Geriatr Soc.* 2019. №67. P. 674-694. URL: <https://doi:10.1111/jgs.15767>.
 50. Ased S., Wells J., Morrow L.E., & Malesker M.A. Clinically significant food-drug interactions. *The Consultant Pharmacist*®. 2018. 33(11), 649-657.
 51. Browne A.J., Chipeta M.G., Haines-Woodhouse G., et al. Global antibiotic consumption and usage in humans, 2000-18: a spatial modelling study. *Lancet Planet Health.* 2021. 5(12):e893-e904. URL: [https://doi:10.1016/S2542-5196\(21\)00280-1/](https://doi:10.1016/S2542-5196(21)00280-1/).

52. den Heijer J.M., Heuberger J.A., Hijma H., Kruithof A.C., van Smeden J., Groeneveld G.J., Burggraaf J., Cohen A. Good Clinical Trials by removing defensive interpretation of Good Clinical Practice guidelines. *Br J Clin Pharmacol*. 2021. 87(12):4552-4559. URL: [https://doi: 10.1111/bcp.14843](https://doi.org/10.1111/bcp.14843).
53. Dreischulte, T., van den Bemt B., Steurbaut S., & European Society of Clinical Pharmacy. European Society of Clinical Pharmacy definition of the term clinical pharmacy and its relationship to pharmaceutical care: a position paper. *International journal of clinical pharmacy*. 2022. 10.1007/s11096-022-01422-7. URL: <https://doi.org/10.1007/s11096-022-01422-7>.
54. Galbraith K, Ward A, Heneghan C. A real-world approach to Evidence-Based Medicine in general practice: a competency framework derived from a systematic review and Delphi process. *BMC Med Educ*. 2017. 17(1):78. URL: [https://doi: 10.1186/s12909-017-0916-1](https://doi.org/10.1186/s12909-017-0916-1).
55. Goodman & Gilman's. The Pharmacological Basis of THERAPEUTICS / Laurence L. Brunton, Jons S. Lazo, Keith L. Parker. New York : McGraw-Hill Medical, 2006. 2021 p.
56. Horodnycha O., Zimenkovsky A. Antibiotic allergy as a cause of hospitalization in adults: a hospital-based study in Ukraine. *Pharm Pract (Granada)*. 2021 Jan-Mar; 19 (1): 2055. doi: 10.18549 / *PharmPract*. 2021.1.2055.
57. Kumaravel B., Hearn J.H., Jahangiri L., Pollard R., Stocker C.J., Nunan D. A systematic review and taxonomy of tools for evaluating evidence-based medicine teaching in medical education. *Syst Rev*. 2020 Apr 24;9(1):91. doi: 10.1186/s13643-020-01311-y.
58. Lesser M.N.R., Lesser L.I. Nutrition Support Therapy. *Am Fam Physician*. 2021. 104(6):580-588.
59. Malik M., Tahir M.J., Jabbar R., Ahmed A., Hussain R. Self-medication during Covid-19 pandemic: challenges and opportunities. *Drugs Ther. Perspect.* (2020 3612). 2020. 36(12): 565–7. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40267-020-00785-z>.
60. Mohammed S., Gorski L. Antimicrobial Resistance and Antimicrobial Stewardship in Home Healthcare. *Home Healthc Now*. 2021;39(5):238-246. doi:10.1097/NHH.0000000000001012
61. Nastyukha Y., Boretska O., Gutor L. Clinical Pharmacy and Pharmaceutical Care in clinical cases. Workbook for the pharmacy students, postgraduate pharmacists and clinical pharmacists / Edited by prof. Zimenkovsky A. Danylo Halytsky Lviv National Medical University, 2021. 47 p. DOI: 10.13140/RG.2.2.32625.15200.
62. Pazan F., Kather J., Wehling M. A systematic review and novel classification of listing tools to improve medication in older people. *Eur J Clin Pharmacol*. 2019. №75(5). P. 619-625. URL: [https://doi: 10.1007/s00228-019-02634-z](https://doi.org/10.1007/s00228-019-02634-z).
63. Prestinaci F., Pezzotti P., Pantosti A. Antimicrobial resistance: a global multifaceted phenomenon. *Pathog Glob Health*. 2015; 109 (7): 309-18. doi: 10.1179/2047773215Y.0000000030.
64. Rahawi S., Naik H., Blake K.V., *et al*. Knowledge and attitudes on pharmacogenetics among pediatricians. *J Hum Genet*. 2020. 65(5): 437-444.
65. Ryu J.Y., Kim H.U., Lee S.Y. Deep learning improves prediction of drug–drug and drug–food interactions. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 115(18). 2018. E4304-E4311. Scherf-Clavel O. Drug-Drug Interactions With Over-The-Counter Medicines: Mind the Unprescribed. *Ther Drug Monit*. 2022. 44(2):253-274. URL: [https://doi: 10.1097/FTD.0000000000000924](https://doi.org/10.1097/FTD.0000000000000924).
66. Shekhani R., Steinacher L., Swen J.J., Ingelman-Sundberg M. Evaluation of Current Regulation and Guidelines of Pharmacogenomic Drug Labels: Opportunities for Improvements. *Clin Pharmacol Ther*. 2020. 107(5):1240-1255. URL: [https://doi:10.1002/cpt.1720](https://doi.org/10.1002/cpt.1720).
67. Tesfamariam, S., Anand, I.S., Kaleab, G. *et al*. Self-medication with over the counter drugs, prevalence of risky practice and its associated factors in pharmacy outlets of Asmara, Eritrea. *BMC Public Health*, 159. 2019. URL: <https://doi.org/10.1186/s12889-019-6470-5>.
68. U.S. Food and Drug Administration. Understanding Over-the-counter Medicines. 2018. URL: <https://www.fda.gov/drugs/buying-using-medicine-safely/understanding-over-counter-medicines>.

69. Van Mil J.W., Horvat N., Westerlund T., Richling I. The Pharmaceutical Care Network Europe Classification for Drug-Related Problems V9.1.: Pharmaceutical Care Network Europe Association; 2020 May. 7 p. URL: <https://www.pcne.org/working-groups/2/drug-related-problem-classification>.
70. Vidyavati S., Kamarudin J., Katti S. Self medication – reasons, risks and benefits. *Int J Healthc Biomed Res.* 2016; 04 (04): 4.
71. Viswanathan V.K., Mallozzi M.J., Vedantam G. Clostridium difficile infection: An overview of the disease and its pathogenesis, epidemiology and interventions. *Gut Microbes.* 2010 Jul;1(4):234-242. doi: 10.4161/gmic.1.4.12706.
72. Zimenkovsky A., Nastyukha Y., Boretska O., Devinyak O., Melikova F. Perception of information about drugs by a patient as an aspect of pharmaceutical care on the example of non-steroidal anti-inflammatory drugs. *Pharmacia.* 2018. №1 (65). P. 18-33.
73. Zimenkovsky A., Nastyukha Yu., Boretska O., Drozd M., Devinyak O. Quality of pharmaceutical care at the stage of patients' needs identification under conditions of community pharmacies as a transborder problem. *Acta Poloniae Pharmaceutica – Drug Research.* 2017. Vol. 74, №3. P. 1011-1019.
74. Zimenkovsky A., Nastyukha Yu., Kostyana K., Devinyak O., Zayats M., Koval A., Denysiuk O., Gorodnycha O., Siatynia V. Clinical pharmacy in Ukraine according to the healthcare professionals' assessment. *Pharmacia.* 2019. №66 (4). P. 193-200. URL: <https://doi.org/10.3897/pharmacia.66.e37706>.

Інформаційні ресурси

1. Best Evidence. Режим доступу: <http://www.bestevidence.com/>
2. Centre for Evidence-Based Medicine (CEBM). Режим доступу: <https://www.cebm.ox.ac.uk/resources/ebm-tools/study-designs>
3. Cochrane Library. Режим доступу: <http://www.cochranelibrary.com>
4. eGuidelines. Режим доступу: <http://www.eguidelines.co.uk/>
5. Evidence-Based Medicine. Режим доступу: <http://ebm.bmj.com/>
6. <http://moz.gov.ua/>
7. <http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/pro-department>
8. <https://www.cdc.gov/antibiotic-use/core-elements/hospital.html>
9. <https://clinicaltrials.dec.gov.ua/>
10. <https://www.who.int/publications/i/item/2021-aware-classification>
11. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/antibiotic-resistance>
12. <http://www.pharmgkb.org/>
13. International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, 10th Revision, Version for 2007 URL: <http://apps.who.int/classifications/apps/icd/icd10online/> 5.
14. Rational use of medicines: progress in implementing the WHO medicines strategy Report by the Secretariat, EB118/6, 11 May 2006, [URL: www.who.int/gb/ebwha/pdf_files/EB118/B118_6-en.pdf]
15. JAMAevidence. URL: <http://www.jamaevidence.com/>
16. Medscape. URL: <http://www.medscape.com/>
17. National Institute for Health and Clinical Excellence. URL: <http://www.nice.org.uk>
18. PubMed Central (PMC). U.S. National Institutes of Health's National Library of Medicine (NIH/NLM). URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/>
19. Scottish Intercollegiate Guideline Network. Режим доступу: <http://www.sign.ac.uk>
20. Shaw C (2003). How can hospital performance be measured and monitored? Copenhagen, WHO Regional Office for Europe (Health Evidence Network report; URL: <http://www.euro.who.int/document/e82975.pdf>, accessed 14/09/2009).
21. The Institute for Statistics Education. Режим доступу: <https://www.statistics.com/glossaries/>
22. World Self-Medication Industry URL: <http://www.wsmi.org/>.
23. Внутрішні хвороби: портал для лікарів URL: <http://empendium.mp.pl/ua/>

24. Державний реєстр лікарських засобів. URL: <http://www.drlz.com.ua/>
25. Державний формуляр лікарських засобів. Випуск чотирнадцятий. 2022. URL: <https://www.dec.gov.ua/materials/chinnij-vipusk-derzhavnogo-formulyara-likarskih-zasobiv/>
26. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
27. Національна наукова медична бібліотека України, URL: <http://library.gov.ua/>
28. Ресурс для прогнозування взаємодій між лікарськими засобами (на основі інструкцій до медичного застосування FDA) URL: <http://www.drugs.com>

РЕЦЕНЗІЯ
на навчальну програму курсу «Фармацевтична опіка»
для інтернів спеціальності «Фармація»

Навчальна програма курсу «Фармацевтична опіка» для інтернів спеціальності «Фармація» обсягом 4,5 кредити ECTS (135 годин) розроблена працівниками кафедри менеджменту в охороні здоров'я, фармакотерапії і клінічної фармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. У межах курсу заплановані лекції, семінарські та практичні заняття з питань раціональної фармакотерапії, менеджменту якості фармакотерапії, а також принципів доказової медицини. Протягом вивчення курсу передбачено поглиблення знань та умінь для здійснення клініко-фармацевтичного менеджменту, включно з менеджментом ліко-пов'язаних проблем; лікової психології та лікової поведінки пацієнтів, зокрема комплаєнсу та медикаментозного адгеренсу; вивчення питань фармакогенетики та ролі генетичних факторів у реакції організму на ліки; принципів доказової фармацевтичної опіки в профілактиці та лікуванні інфекційних та неінфекційних захворювань; питань попередження антибіотикорезистентності. Програма курсу включає навчання для формування або удосконалення навичок пошуку основних показників та параметрів оцінки достовірності, що використовуються у доказовій медицині; ідентифікації ліко-пов'язаних проблем на різних етапах медикаментозного процесу; надання фармацевтичної опіки при виборі та відпуску безрецептурних лікарських засобів.

За структурою та змістом опрацьована навчальна програма курсу «Фармацевтична опіка» відповідає чинним вимогам та може бути рекомендована для затвердження методичною комісією факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Рецензент
доцент кафедри організації і
економіки фармації Львівського
національного медичного університету
імені Данила Галицького
доктор фармацевтичних наук

Оксана ЛЕВИЦЬКА